

Hoorcollege 7 – 7 december 2010

Het gemeentebestuur is elk bevoegd orgaan van de gemeente en zo is dus het provinciebestuur elk bevoegd orgaan van de provincie. Het betekent niet dat ze dit allemaal samen doen, er moet ook gekeken worden welk orgaan dan in dit concrete geval bevoegd is. Over het algemeen is het voor de provincie en de gemeente op dezelfde wijze geregeld. De gemeente is een rechtspersoon, in het publiekrecht handelt het gemeentebestuur, maar dan moet je nog uitzoeken welk orgaan in dit geval het bevoegde orgaan is. De rekenkamer zijn belangrijk om te controleren of het Gemeente/Provinciebestuur zijn bevoegdheden wel op de juiste wijze uitoefent, 79A Provinciewet, 81A Gemeentewet.

Systematiek Gemeente/Provinciewet; eerst alle organen daarna alle bevoegdheden.

Verordeningen worden gemaakt door het hoofd van de Provincie en Gemeenten, de Provinciale Staten of de Gemeenteraad. Alles wat je niet kunt omschrijven als het maken van verordeningen noemen we het bestuur. Dit betekent ook dat die categorie bestuur hele veel omvattende weinig samenhangvertonende categorie is. Dit betekent in de praktijk dat binnen het geheel wat je bestuur noemt in categorieën kan onderscheiden, een van deze categorieën is het dagelijks bestuur: bezighoudend met dagelijkse praktijken.

Regeling zowel in autonomie als in medebewind berust bij de Gemeente Raad, bij Provinciale Staten zie art 147 lid 1 Gemeentewet en 143 lid 1 Provinciewet. In principe maakt de Raad/Provinciale Staten de verordeningen. De mogelijkheid van delegatie wordt niet uitgesloten.

147 lid 2: er staat “overige” dus niet wat er staat in het eerste lid. Dit is dus de rest, en dus bestuur: autonome bestuursbevoegdheden. Dan lid 3, is er weer “overige” hierbij gaat het om bestuur in medebewind. Die bevoegdheden berusten bij het college. De Raad, Provinciale Staten heeft dus een verordende bevoegdheid, men heeft ook de controle op het bestuur.

Gevorderd door de Gemeentewet zelf in autonomie. De controlebevoegdheden op het bestuur ligt bij de Raad, net als alles wat op zich geen controle is maar ook geen wetgeving dus toch bestuur is. De bevoegdheden van het college/gedeputeerde staten als je kijkt in de Gemeentewet dan zie je dat ze heel veel verordeningen moeten voorbereiden en uitvoeren.

Het vaststellen doet de Raad dus zelfstandig. De Raad stelt vast, het college voert uit.

Daarnaast het dagelijks bestuur in het merendeel van het werk is beslissing concreet gevallen op basis van al die medebewindswetgeving. Als derde orgaan, de burgermeester/commissaris van de Koning zij zijn het gezicht van de gemeente waar je dus goed moet onderscheiden het hoofd van de gemeente, de Raad is het hoofd, de burgermeester het gezicht. Zelfde met provincie. Andere belangrijke taak: voorzitter van zowel de Raad als het College/Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten. In z'n algemeenheid kan je zeggen dat het nodig is, 1 iemand moet de vergadering leiden, 1 iemand moet in gevallen van nood knopen kunnen doorhakken, 1 iemand is het gezicht van de gemeente. Vandaar dat de burgermeester steeds meer belangrijke bevoegdheden krijgt op het terrein van de openbare orde. De Commissaris van de Koningin niet, wel de burgermeester.

Het is goed om je te realiseren dat dat gemeentelijk belang hele duidelijke ruimtelijke benadering kent. Je moet het gebied kunnen aanwijzen wat het openbare gebied betreft, zie de Wilnisser visser. Je hebt dan iets geregeld waarvoor je niet bevoegd was. Het is niet doorslaggevend of het in de prive sfeer gebeurt maar of je het vanaf een openbare plek kunt zien. Of er vanaf de openbare ruimte mensen zich er aan zouden kunnen ergeren:

reflexwerking. Doorslaggevend is de vraag of je daarmee de openbare ruimte werkt. Dit was de benedengrens. Nu de bovengrens, concreet mag een gemeenteraad in een verordening hetzelfde regelen als er in een amvb is geregeld, gaat hier om autonomie, niet om medebewind. De wet zelf zegt niet de Raad stelt nadere regels, de vraag is mag ik nou zelf uit eigen beweging als gemeenteraad ook regels stellen? Er zijn twee artikelen voor, dat komt omdat daar 2 verschillende situaties betrekking hebben je moet je afvragen of de verordening al bestond of later kwam. Posterieure verordening: gaat iets regelen dat al geregeld was.

Anterieure verordening de hogere regeling gaat een onderwerp regelen dat al geregeld was 122 Gemw en 119 Provw. In principe mag je in een gemeentelijke verordening een al bestaande hogere regeling aanvullen zolang het maar niet in strijd is. Bij de anterieure

verordening bepalingen van gemeentelijke verordeningen die een onderwerp door een wet amvb of provinciale verordening wordt voorzien zijn van rechtswege vervallen. Treedt er een hogere regeling in werking dan vervalt de bepaling uit de verordening. Die beide art zien in op situaties waarin de regelingen het zelfde onderwerp doen, dan moeten we het onderwerp wel goed kunnen begrijpen. Het voorbeeld waarin je kan zien dat je niet zo makkelijk kan zien wat het onderwerp is: arrest Emmense baliekluivers. Alleen als object en motief hetzelfde zijn, dan spreken we over het zelfde onderwerp (conclusie HR). Het is belangrijk om te realiseren wat een onderwerp precies is: object en motief. Het eerste wat je je altijd moet afvragen is gaat het om een anterieure of posterieure verordening? Kijk of het gaat om hetzelfde onderwerp (stap 2). Zo ja, dan moet je derde vraag stellen is de hogere vraag uitputtend bedoeld? (stap 3) Hiermee wordt bedoeld dat de wetgever kennelijk het plan had om alles zelf te regelen. Als dit zo is, dan mag je als gemeentelijke wetgever niet aanvullen. Je weet of iets uitputtend bedoeld is als het of in de wet staat. In andere gevallen moet je het zelf vaststellen, je moet kijken dan naar het systeem van de wet. Wat zou nou de bedoeling van de wetgever zijn geweest is de vraag die je jezelf moet stellen. Dit moet je doen door middel van interpretatie. Aanvulling is dus niet toegestaan als de hogere regeling niet uitputtend is bedoeld. Met dienteverstande dat het niet in strijd mag zijn met de hogere regeling. Gaat het niet over hetzelfde onderwerp dan kunnen in principe beide regelingen naast elkaar staan. Zelfde object maar ander motief, is oneigenlijke aanvulling. De eerste stap bij anterieur is hetzelfde (logisch). Gaat het om hetzelfde onderwerp? Zo ja, zie 122 Gemw. Het zelfde onderwerp: dan vervalt de oudere regeling. Is dit niet het geval? Dan kunnen de regels naast elkaar bestaan. De uitputtendheid doet er niet toe. De lagere bepaling mag niet in strijd zijn met de hogere. Wanneer hoger? Art. 121 + 122 geven een onvolledige opsomming, waterschappen staan er bijvoorbeeld niet in. Elk van de leden is van het geheel verantwoordelijk: collegialiteitsbeginsel. Voor alle beginselen, zie sheets.

De onderlinge verhouding heeft te maken met dualisme. In 2002 zijn de verhoudingen gewijzigd, namelijk gedualiseerd. Voor 2002 hadden we een monistisch stelsel, er was maar een orgaan aan het hoofd, de rest was ondergeschikt. Voor 2002 hadden we heel duidelijk een monistisch stelsel op papier. Dat betekende dat de raad ook wethouders had. De Raad ging overall over. We noemen zo'n stelsel confentioneel, een orgaan had dan alle macht in handen, op papier tenminste. Het monistisch systeem heeft nadelen, ze kunnen elkaar niet goed controleren. Alle organen moesten eigen bevoegdheden krijgen. Toen kregen we dus een dualistisch stelsel. Is de dualisering een succes? Dit zal worden behandeld in de werkgroepen.

Werkgroep 7 – 8 december 2010

Vraag 1a. Stel, in de gemeente Venlo wordt na de gemeenteraadsverkiezingen gezocht naar nieuwe wethouders. De raad wenst Jan Hanlo als wethouder te benoemen. Hanlo is 54 jaar oud, consultant en woont om fiscaaltechnische redenen met zijn vrouw net over de Duitse grens in het prachtige plaatsje Schwanenhaus, waar zijn vrouw is opgegroeid en waaraan zij haar hart heeft verloren. Van verhuizen kan dus geen sprake zijn. Hanlo heeft zelfs sinds kort, net als zijn vrouw, de Duitse nationaliteit, maar een wethouderschap slaat hij als het even kan niet af. Zijn er wettelijke belemmeringen om Hanlo als wethouder te benoemen?

Art. 36a lid 1 Gemeentewet. Art. 10 gemeentewet: men moet ingezetene zijn van de gemeente, 18 jaar moet zijn en niet

Nee, want art. 36a lid 2 laat nog de mogelijkheid open dat het telkens komt tot een verlenging van maximaal een jaar.

Hanlo kan benoemd worden als wethouder, H3 Gemeentewet, verwezen naar: art. 10 H2

b. Stel, Agnes van Stralen is bij de gemeenteraadsverkiezingen gekozen als lid van de gemeenteraad van Venlo. In het dagelijks leven heeft Van Stralen een aannemersbedrijf. Wanneer het gemeentehuis van Venlo moet worden verbouwd, is van Stralen wel geïnteresseerd in die klus. Zij besluit zich, in overleg met de voorzitter van de raad, netjes van stemming te onthouden als de raad vergadert over het gunnen van de

opdracht. Ze krijgt de opdracht en sluit vervolgens een overeenkomst met de gemeente om de verbouwing te verrichten. Is deze gang van zaken in overeenstemming met de Gemeentewet?

Art. 15 Gemeentewet lid 1d, art. 15 lid 2 Gemeentewet. Het gaat om lidmaatschap in de raad, om in de Raad te komen moet je verkiesbaar zijn. Kieswet art. X7 lid 3. Sanctie die staat op verboden handelingen.

Vraag 2

In oktober 2008 raakte de commissaris van de Koningin van Zuid-Holland, Jan Franssen, in opspraak vanwege zijn lidmaatschap van de raad van commissarissen van een aannemersbedrijf. Dit bedrijf was betrokken bij de bouw van een kolencentrale op de Rotterdamse Maasvlakte, waarvoor gedeputeerde staten van Zuid-Holland een milieuvergunning hadden verstrekt. Franssen zelf stelde destijds dat hij zich niet inhoudelijk had bemoeid met het verlenen van de vergunning. Eén van de leden van provinciale staten meende desondanks dat Franssen zijn bijbaan bij het aannemersbedrijf diende neer te leggen, omdat ook de schijn van belangenverstrengeling moest worden vermeden.

Had het statenlid gelijk en moest Franssen inderdaad zijn commissariaat bij het aannemersbedrijf opgeven?

Art 161b.

Vraag 3

a. Wat waren de belangrijkste redenen om tot dualisering van het gemeentelijk bestel over te gaan?

Wordt vergelijking gemaakt met de Staten-Generaal van vroeger, het "Haagse model". Maar Dulle zegt je moet decentraal niet vergelijkte met centraal. Ze zijn niet gelijk alleen al niet door hun geschiedenis. Gebrek aan doorzichtigheid. Bestuur is veel te ondoortastend. P98

b. Tegen de dualisering is een aantal algemene bezwaren ingebracht, naast de bezwaren die specifiek gericht zijn tegen wetsbepalingen die bij de dualisering zijn ingevoerd. Welke algemene bezwaren worden wel naar voren gebracht?

Zie tekst Dulle, algemene bezwaren.

De Raden worden grilliger; je weet niet meer wat je aan de Raad hebt. Veel wethouders vallen voordat de college periode is afgelopen.

Het gaat allemaal veel meer tijd kosten: in de oude situatie zat een persoon in de Raad en in het college dus makkelijk informeren, deskundigheid. Nu zijn het verschillende mensen en dat kost dus tijd. Nu heb je wel een griffier die een ambtelijke ondersteuning is van de Raad.

Vraag 4

a. Bij de dualisering is er nadrukkelijk voor gekozen het collegialiteitsbeginsel overeind te houden. Wat houdt dit beginsel in?

Uitgangspunt is dat het College het bestuursorgaan is. Collegialiteitsbeginsel is een ander woord voor het uitgangspunt voor het bestuur is collegiaal. Burgemeester is een officieel bestuursorgaan. Wethouders zijn niet een individueel bestuursorgaan, het college als geheel is bestuursorgaan en wordt als geheel met bevoegdheden belast. Van der Pot p. 855

b. Welke consequenties heeft het bestaan van het collegialiteitsbeginsel voor de politieke controle door de gemeenteraad op het college?

Vraag naar de verantwoordingsplicht. Dit vind je in hoofdstuk 10 van de Gemeentewet, art. 169 lid 1 Gemeentewet: college en leden zijn verantwoordelijk voor het college als geheel. Dus bij een wethouder van afval voor de beslissing over van de wethouder van cultuur van de stopera; elke wethouder kan zich daarom bemoeien met elke zaak waarover het college gaat. Betekent dit dan dat er geen werkverdeling mogelijk is in het college? Jawel, dit heet mandaat (art. 168 Gemeentewet)

c. Waarom zou het collegialiteitsbeginsel onder druk kunnen komen te staan als voortaan de burgemeester rechtstreeks zou worden gekozen?

P152, 153, 155 Warmelink.

De burgemeester gaat het college meer domineren. Wethouders zijn ondergeschikten aan het worden. Burgermeester wordt een sterker man. Op dit moment heeft de burgemeester niet nadrukkelijk de rol van politiek man. Maar het wordt juist wel een politieke functie. "In een model waar de burgemeester de sterkere man/vrouw..." (punt 4.2 in zijn tekst)

Vraag 5

Is een wethouder aan de gemeenteraad verantwoording verschuldigd voor:

a. het besluit van het college om mevrouw Gerritsen geen bouwvergunning te verlenen?

Ja 169 lid 1 Gemw.

b. het door een andere wethouder van het college in mandaat genomen besluit om geen subsidie toe te kennen aan een muziekfestival?

Ja, want 168 lid 1 en 2

c. de aanwijzing door de burgemeester van de Amsterdam ArenA als veiligheidsrisicogebied, d.w.z. als gebied waar preventief fouilleren mogelijk wordt gemaakt (zie art. 151b Gemw)?

Art. 180 Gemeentewet, de burgemeester moet wel verantwoording afleggen de Raad niet.

Vraag 6

Het aantal openbare-ordebevoegdheden van de burgemeester neemt de laatste jaren in hoog tempo toe. Die uitbreiding heeft een aantal nadelige en ongewenste effecten. Noem daarvan ten minste twee en licht deze in uw eigen woorden kort toe.

Tekst Dulle.

Noodbevel en noodverordening, preventief fouilleren.

6.1 t/m 6.7

De burgemeester komt veel vaker achter de voordeur van mensen en komt dan op een terrein dat eigenlijk het zijne niet is. Het gaat hier over het ingrijpen in grondrechten (denk aan Wet uithuisplaatsing) Grondrechten 6.2: er is sprake van een Clausulering van grondrechten p.137-138

Laatste: burgemeester moet van steeds meer markten thuis zijn omdat hij zoveel taken krijgt.

Vraag 7

Stel, de gemeenteraad van Amsterdam heeft sinds vorig jaar een verordening waarin wordt verboden om fietsen in de historische binnenstad van Amsterdam tegen bruggen te parkeren en daaraan vast te maken, omdat dit het stadsschoon verpest en de toeristische aantrekkingskracht van de binnenstad ondermijnt. De wetgever in formele zin, op ideeën gebracht door deze strafbaarstelling, besluit vervolgens om een Wet op het stadsschoon te maken waarin voor alle historische steden, waaronder Amsterdam, een vergelijkbaar verbod wordt ingesteld.

De heer Ter Horst, fervent fietser, parkeert nog geregeld zijn fiets tegen een brug in de Amsterdamse binnenstad, en wordt op een dag strafrechtelijk vervolgd wegens overtreding van de Amsterdamse verordening. Maakt het voor hem uit of de Wet op het stadsschoon vanuit hetzelfde motief is vastgesteld als de gemeentelijke verordening?

Als het motief verschillend is dan vervalt de bepaling uit de gemeentelijke verordening niet en dan gaat Ter Horst voor de bijl. Maar dat is nu niet zo dus is de bepaling vervallen.

Vraag 8

a. Stel, de gemeenteraad van Amsterdam maakt een verordening inzake het behoud van groene gebieden in de stad. In de verordening is de volgende bepaling opgenomen:

Het is verboden om in de stadsparken te barbecuen. Overtreding van dit verbod wordt bestraft met een taakstraf van maximaal 20 uur, welke zal

bestaan uit schoonmaak- of onderhoudswerkzaamheden ten behoeve van de stadsparken.

Is de bovengenoemde strafbepaling verbindend?

We zitten bij de Raad dus in H IX van de Gemeentewet. Art. 154 . Nee “geen andere of zwaardere dan”. Dit is een andere straf en dat mag niet.

b. Stel, de bovengenoemde verordening bevat ook de volgende bepaling:

Het gemeentebestuur draagt zorg voor het behoud van het Amsterdamse Bos. In verband hiermee stelt de burgemeester regels inzake de toegankelijkheid van gebieden die niet voor recreatie aangewezen zijn.

Is deze delegatie geoorloofd?

Wie delegeert hier? De Raad, kijken in het hoofdstuk bevoegdheden Raad. Art. 156 lid 1: delegatie van bevoegdheden. Aan wie kan de Raad delegeren: aan het college: bestuurscommissie, deelraad, college. In de verordening staat ‘gemeentebestuur’ dus mag het? Nee.

Hoorcollege 8 (oefentamen + Koninkrijksrecht) – 14 december 2010

1. Wat was de betekenis van de Unie van Utrecht voor de ontstaansgeschiedenis van de Nederlandse staat?

Bij de unie van utrecht besloot een aantal van de gewesten zich nauwer aaneen te sluiten en te gaan samenwerken in het belang van de gemeenschappelijke verdediging.

Een verdediging tegen de spaanse soldaten.

De betekenis van de unie van utrecht; 2jaar later scheidden de gewesten zich af, van de landsheer (filips de 2e). Met terugwerkende kracht is de unie van utrecht als een soort grondwet gaan gelden.

2. Aan welke eisen moet zijn voldaan om zo’n gewoonte, spelregel of praktijk als ongeschreven staatsrecht te kunnen aanmerken.

1. gewoont/precedent. 2 Rechtsovertuiging, je moet de regel naleven niet uit gewoonte maar ook omdat je de overtuiging hebt dat het juridisch ook zo hoort te gaan.

3. kwantitatieve eisen -> brede gedragen rechtsovertuiging.

Het boek noemt ook dat er auteurs zijn die kwalitatieve eisen stellen-> gelden niet.

3. Ingevolge art p15 kw worden de door een lijst behaalde zetels eerst teverdeeld aan de kandidaten meer stemmen hebben gekregen dan 25 % van de kiesdeler, in de volgorde van de aantallen op hen uitgebrachte stemmen. Daarna wordt de lijstvolgorde aangehouden. Meer kiezersdemocratie of partijdemocratie.

Een verlaging van de kiesdrempel betekent meer kiezers democratie. De lijstvolgorde kan makkelijker doorbroken worden. De invloed van de kiezer gaat dan boven die van de partij.

3b Geef gemotiveerd aan of Pels Tuinman met juridische middelen kan dwingen om zijn zetel af te staan.

Nee, Pels heeft geen juridische middelen om Tuinman uit de kamer te verwijderen.

Arubaanse verkiezingsafpraak. Bep vrije mandaat.

Waarom kan de rechtstreekse verkiezing van de minister-president een befreiging vormen voor het voortbestaan van de vertrouwensregel.

Omdat het vertrouwen niet is opgezegd, gaan we er van uit dat ze het vertrouwen genieten. Indirecte democratische legitimatie. Wanneer rechtstreeks gekozen-> minister president

geniet dan eigen democratische legitimatie. Beiden kunnen zich beroepen op een eigen kiezersmandaat.

Conflictontbinding!

Van een conflictontbinding is er sprake als er onenigheid bestaat tussen de 2e kamer en het kabinet. Als de kiezer het kabinet volgt kan het kabinet blijven zitten met nieuw parlement, mits de nieuwe kamer het eens met het kabinet.

Conflictontbinding blijft het kabinet zitten dus bied het niet zijn ontslag aan vooravond van de verkiezingen

Vraag 6

Wat is de omvang van de ministeriele verantwoordelijkheid?

Naar gelden staatsrecht het verwijtbaarheids criterium niet. Het wordt bepaald door de bevoegdheden die hij heeft. Zonder bevoegdheid geen verantwoordelijkheid. Minister is het leidinggevende orgaan. Het doet er niet toe of hij op de hoogte was.

Vraag 7

Kan de kamer de minister dwingen de stemcomputers aan te schaffen?

Nee de betekenis van het amendementsrecht in kader van de begrotingen is kwetsieus. Een begrotingspost is alleen een machtiging tot het doen van uitgaven. Een machtiging betekent dat het de minister niet kan verplichten om het uit te geven. Het geeft wel het maximum aan. Dit is wat u mag uitgeven minister.

Fluorideringsarrest

Voor welke overheidshandelen dient een grondslag te bestaan in wifz.

89 lid 2 gw-> voorschriften door straffen te handhaven krachtens de wet. (altijd op een wet in formele zin). Maar de hoge raad gaat verder, ook voor bepaalde andere handelingen eis ik een wettelijke grondslag. Welke handelingen dan?-> Toevoegen fluo aan water is een handeling van zo'n dergelijk ingrijpende aard dient wettelijke grondslag te zijn.

Als het een voorschrift is waar burgers feitelijk worden gedwongen iets te doen of na te laten dient een wettelijke grondslag te zijn gesteld.

Vraag 9

Het Nederlandse decentralisatierecht ken een zogehete open huishoudingsbegrip.

Huishouding-> eigen aangelegenheden. Dat wat je zelf vind te moeten regelen als gemeentebestuur.

Positief-> behoort tot de huishouding wat de gemeente besluit te regelen

Negatief-> wat er door de hogere overheid uitputtend aan zich trekt.

Dat betekent dus dat niet vast staat wat er tot de huishouding behoort=open

Vraag 10

Interbestuurlijk toezicht-> taakverwaarlozing, shorsing en vernietigingsrecht gelden ook ten van autonome bevoegdheden. Dus represief S&V en ook taakverwaarlozing.

De bovengrens.

Decentrale overheden hebben geld nodig voor hun taakvervulling -> voor een groot deel van de centrale overheid. Hij kan sturen waar het geld naar toe moet. De financiële afhankelijkheid beperkt in de praktijk de autonomie van het gemeentebestuur.

Vraag 11

Politieke verantwoordelijkheid is gekoppeld aan bevoegdheden. art 20 burgemeester is bevoegd de verantwoordingsplicht zal dan ook bij de burgemeester liggen.

Vraag 12

autonomie of medebewind? -> Medebewind

Koninkrijksrecht

Als je wilt weten hoe de rechtsorde van het Koninkrijk gedacht is, moet je even in de preambule kijken van het Statuut. Uit vrije wil hebben de zes eiland (Antillen) besloten dat ze met Nederland een nieuwe rechtsorde wilden hebben. De Grondwet is eigenlijk de Grondwet van Nederland en het Statuut is voor het Koninkrijk. Mark Rutte is de president van het Koninkrijk Nederland. Je hoort nooit iets over de Koninkrijksregering, want het Statuut is de federale Grondwet, maar het is een merkwaardige federatie. Het Koninkrijk heeft ook gewoon een regering en Staten-Generaal. Het Statuut maakt het mogelijk dat namens Aruba Curacao en St Maarten leden aan de HR kunnen worden toegevoegd, maar daaruit kun je niet afleiden dat de HR ook tot een Koninkrijksorgaan maakt. Het is een soort gemeenschappelijk orgaan. De moeilijk die het Statuut opleveren: je hebt organen die sprekend lijken op de NLse organen, met een kleine afwijking. Ze werken ook hetzelfde met een kleine afwijking, maar ze oefenen bevoegdheden uit die NL helemaal niet heeft. Ze passen procedures toe die ook lijken op Nederlandse procedures. De wetgever weet dan even niet of hij nou een Nederlandse of Koninkrijkswetgever is. Als het Koninkrijk bevoegd is, dan mogen de landen zelf niks doen: art. 3. De landen hebben geen leger, het koninkrijk heeft het leger. De minister van defensie is eigenlijk alleen maar minister van het Koninkrijk. Nederland heeft ook geen buitenlandse betrekkingen, het Koninkrijk wel. Een minister kan ook handelen als minister van het Koninkrijk, maar minister van defensie en van buitenlandse zaken zijn nooit een Nederlandse minister maar alleen maar Koninkrijksminister. Wat betreft nationaliteit is het zo dat je eigenlijk als je de Nederlandse nationaliteit hebt je ook de nationaliteit van het Koninkrijk hebt. Het land Nederland heeft geen vlag. Je hebt grondwetsartikelen die alleen maar voor NL gelden. Je hebt ook delen van de Gw die zowel voor NL als voor het Koninkrijk gelden. En je hebt normen in de Gw die alleen maar voor het Koninkrijk gelden (troonopvolging etc) art. 24 t/m 41 Gw. Maar ook de art. 90 t/m 96. Er zijn ook grondwetsartikelen die voor beiden gelden. Een Rijkswet is hoger dan een Nederlandse wet en een landverordening van Curacao. Regering van het Koninkrijk heeft de bevoegdheid om landsverordeningen van de vroegere NLse Antillen die in strijd komen met Nederlands recht bij koninklijk besluit te vernietigen. Dit lijkt sprekend op de bevoegdheid die de Nederlandse regering heeft als het gaat om de bevoegdheid tot vernietigen van strijdige verordeningen van de gemeente en de provincie.

Werkgroep 8 – 15 december 2010

Vraag 1

a. Geef aan wanneer en tegen welke achtergrond het Statuut is vastgesteld, en tot welke wijziging in de rechtsorde van het Koninkrijk dit toen leidde.

Overall ter wereld was er een dekolonisatieproces en voor Nederland was het zo dat door het Statuut er een eind kwam aan het dekoloniseringsproces. Van der pot p. 963/964. Alles staat in het Statuut, dus het advies van docent: onthoud hier niets van.

b. Welke wijzigingen hebben zich tot aan 10 oktober 2010 in de rechtsorde van het Koninkrijk voorgedaan?

In 1954 kwam het Statuut en het Statuut zei: je hebt 3 landen in het Koninkrijk der Nederlanden: NL, Suriname en Antillen. In 1974 werd het Statuut gewijzigd en Suriname stapte uit het Koninkrijk en werd een eigen staat. Toen waren er nog 2 landen in het Koninkrijk. In 1986 stapte Aruba uit de Antillen en daarom werd het een eigen land. We noemen dit dat Aruba een status aparte heeft (art. 58 lid 1) omdat het nog onafhankelijk was maar op een dag wel zelfstandig zou worden. Maar dit is nooit gebeurd vanwege de financiële situatie.

c. Op 10 oktober 2010 zijn de Nederlandse Antillen ontmanteld. Geef aan hoe de staatkundige verhoudingen binnen het Koninkrijk er sindsdien uitzien.

Vanaf 10/10/10 bestaat het Koninkrijk de Nederlanden uit vier zelfstandige autonome landen: Nederland, Aruba, Curacao en Sint Maarten. Bonaire, St Eustacius en Saba horen nu bij Nederland: de BES-eilanden. GEEN gemeenten!! Deze zijn nu dus Nederlands grondgebied. En ze zijn 'openbare lichamen'. Art 134 lid 1 GW.

Zie tekst Benze en Pronk p. 63 "voor de Bes-eilanden kunnen regelingen worden gesteld en andere maatregelen worden getroffen".

d. De staatkundige hervorming van het Koninkrijk vereiste een wijziging van het Statuut. Een dergelijke wijziging geschiedt middels een rijkswet die op bijzondere wijze tot stand komt. In welk(e) opzicht(en) bijzonder?

Rigide versus flexibel. Een flexibele constitutie die te wijzigen is zoals een gewone wet. Een rigide constitutie heeft een verzwaarde wijzigingsprocedure nodig. Art. 55 lid 2

Alle landen van het Koninkrijk moeten instemmen met de wijziging van het statuut. Nederland heeft niet een sterkere positie, alle landen moeten instemmen. De landen stemmen in door middel van een landsverordening in twee lezingen (waarbij soms die 2^e lezing niet nodig is als de 1^e lezing bijv. met overweldigende meerderheid is aangenomen) dat alle landen moeten instemmen is een confederaal element. Als een voorstel tot wijziging van een statuut afwijkt van de Gw, dan wordt zo'n voorstel behandeld als een wijziging van de Gw, art. 55 lid 3 Statuut. Docent: "wees voorbereid op een vraag over art. 55"

Benze en Pronk p. 62 paragraaf 2.1

e. Wat zijn zogeheten consensusrijkswetten, en welke rol hebben deze wetten gespeeld in het kader van de staatkundige hervorming van het Koninkrijk?

Dit is een oude tentamenvraag.

Waar houdt het Koninkrijk zich mee bezig? Art. 43 lid 2 Statuut:

Aangelegenheden van het koninkrijk zijn limitatief opgesomd (dit is een kenmerk van een federatie). Dit betekent dat op deze onderwerpen rijksamvb's worden gemaakt, dat zijn alleen onderwerpen waarmee het koninkrijk zich bezig houdt. Als je kijkt in art. 38 Statuut, lid 1 en lid 2, dit is de basis voor de zogeheten consensusrijkswetten, dit is een rijkswet waarin iets wordt geregeld dat op grond van de limitatieve opsomming in het statuut, denk aan art. 3 en 43 lid 2, niet tot de aangelegenheid van het Koninkrijk behoort, betreft met andere woorden autonome materies, maar waarin de landen op basis van zelfverkozen verdergaande samenwerking een onderlinge regeling treffen. Het lijkt een beetje op art. 55 lid 2, Nederland kan niet overrulen. In beginsel geldt gewoon de normale procedure voor wetgeving, zoals neergelegd in art. 15-20 Statuut. Dat is logisch want als landen vrijwillig een verdergaande samenwerking aangaan, dan zou het raar zijn als Nederland kon overrulen. Welke rol hebben deze wetten nou gespeeld? In het kader van de schuldsanering.

Benzen en Pronk p. 63

Vraag 2

Het Koninkrijk heeft een staatsvorm *sui generis*, oftewel een staatsvorm met een bijzonder, eigen karakter: terwijl federale elementen de boventoon voeren, zijn er ook elementen aan te wijzen die op een confederatie en op een eenheidsstaat duiden. Het betreft hier dus een mengvorm.

Geef aan welke bepalingen in het Statuut wijzen in de richting van een federatie, een confederatie en een eenheidsstaat, en leg uit waarom.

Federatie:

Art. 3 en art. 43 lid 2 Statuut: limitatieve opsomming van de aangelegenheden waarover het koninkrijk gaat over alle andere aangelegenheden, over alle andere aangelegenheden gaan de landen zelf en zijn ze dus autonoom. Zie werkgroep F vraag 1. Confederatie: unie van Utrecht. Art. 55 wijziging van het Statuut, lijkt sterk op verdragssluiting, samenwerking op gelijke basis volledig behoud van eigen soevereiniteit. Art. 58 voor Aruba, kan eenzijdig verklaren om de rechtsorde te verlaten (status aparte).

Gedecentraliseerde eenheidsstaat: art. 44 lid 1 (eerste kenmerk): preventief toezicht. De overzeese landen mogen hun eigen grondwet, de staatsregeling, op een aantal onderwerpen alleen maar wijzigen dan nadat de koning daar toestemming voor heeft gegeven. Art. 50 gaat over het vernietigingsrecht. Art. 50 lid 1: vernietiging van wetgeving- en bestuurlijke maatregelen van de overzeese landen. Voor Nederland wordt dit in de Grondwet voorzien: art. 132 lid 4.

Art. 51 Statuut: taakverwaarlozing : art. 132 lid 5.

Art. 50 en 51 zijn nooit toegepast, dus dat wordt wel gezien als hele zware maatregelen.

Vraag 3

Hoe verhouden het Statuut en de Grondwet zich tot elkaar?

Art. 5 lid 2 Statuut: de Grondwet neemt de bepalingen van het statuut in acht. Dus het Statuut wordt als de hogere regeling gesteld. In art. 5 lid 1 (laatste zin) staat dat voor zover het Statuut ergens niet in voorziet, er dan wordt “verwezen” naar de Grondwet. De Grondwet bevat eigenlijk drie “smaken”: alleen voor het Koninkrijk, alleen voor Nederland en voor beiden (wetgevingsprocedure)

Vraag 4

Geef van de onderstaande organen aan:

- a. of zij (deel van een) orgaan van het land Nederland zijn, (deel van een) Koninkrijksorgaan zijn, of allebei zijn; en
- b. of voor hun samenstelling als Koninkrijksorgaan ingevolge het Statuut afwijkende regels gelden;

- **Minister**

Alle ministers zijn ministers van het koninkrijk voor zover zij belast zijn met aangelegenheden van het koninkrijk.

- **Ministerraad**

De Rijksministerraad heeft een andere samenstelling dan de Ministerraad van Nederland, art. 7 Statuut.

- **Regering**

art. 42 lid 1 GW / Statuut:

- **Raad van State**

Vraag 5

a. Wat zijn Gevolmachtigde ministers?

Benoeming: art. 7 + 8 Statuut. De gevolmachtigde minister is een vertegenwoordiger van de Antilliaanse regering die namens zijn regering een functie vervuld in de rijksministerraad bij de behandeling van koninkrijksaangelegenheden.

b. Aan wie zijn Gevolmachtigde ministers verantwoording verschuldigd?

Zij zijn organen van aruba en de antillen. Zij zijn als vertegenwoordigers van deze landen ook verantwoording verschuldigd aan de besturen van die landen. Ze moeten verantwoording afleggen aan degene die hen benoemd heeft. Ze hoeven geen verantwoording af te leggen tegenover de SG. Ze mogen wel inlichtingen geven aan de kamers, art. 17 statuut.

P87 boorman, 972 vd pot.

Vraag 6

In de rijksministerraad worden in beginsel de onderwerpen behandeld die onder de categorie Koninkrijksaangelegenheden vallen. Het is denkbaar dat een Gevolmachtigde Minister met de overige ministers – i.e. Nederlandse ministers die optreden als rijksministers – van mening verschilt over de inhoud van een voorstel voor een rijkswet of een algemene maatregel van rijksbestuur, en dat overleg in de rijksministerraad daardoor niet tot overeenstemming leidt. In dat geval geldt niet de hoofdregel dat bij meerderheid van stemmen wordt beslist (art. 11, eerste lid, RvOMR), maar treedt een conflictenregeling in werking. De kern van deze regeling wordt gevormd door twee van elkaar te onderscheiden voorzieningen. Eén daarvan wordt wel als het ‘lokaal veto’ aangeduid.

a. In welke bepaling van het Statuut is het lokaal veto vastgelegd?

Art. 12 lid 1 statuut. Als een gevolmachtigde minister een nadeel verwacht, kan hij daarvan kennisgeven aan de andere ministers.

b. Wat is het rechtsgevolg van het lokaal veto?

Lokaal veto heeft als gevolg dat de regeling niet voor dat land kan worden vastgesteld.

c. Een lokaal veto kan resulteren in de tweede voorziening, het ‘intern appel’. In dat geval wordt er voortgezet overleg gepleegd. Tussen wie vindt dit overleg plaats, en wat is hierin de rol van de minister-president?

Lokaal veto art. 12 lid 1, kan evt doorbroken worden nl gebondenheid van het land in Koninkrijk en daarna kan evt verder gegaan worden met het intern appel uiteindelijk besluit de rijksministerraad de uitkomst van het voortgezet overleg. Lid 2 ev (3+4, niet 5)

d. Kan de rijksministerraad uiteindelijk een besluit nemen dat niet conform van het standpunt van de Gevolmachtigde Minister is?

Ja. Art. 12 lid 5. De raad oordeelt overeenkomstig de uitkomst van het voortgezette overleg.

Vraag 7

De Gevolmachtigde Ministers komen enkele bijzondere bevoegdheden toe in het kader van de parlementaire behandeling van rijkswetsvoorstellen. Welke?

1. Inlichtingenrecht, art. 17 lid 1 statuut. De regeling moet wel in het betreffende land gelden. Hij mag inlichtingen geven als hij denkt dat het van invloed kan zijn.
2. Amendement, art. 17 lid 4.
3. Ze kunnen het voorstel afketsen, art. 18 lid 1